រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

នាថ្ងៃ ១០ ឧសភា ១៩៧២

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ
បណ្ណសារជាតិ
និង
បណ្ណាល័យជាតិ
ក្រុងភ្នំពេញ

CONSTITUTION

DE LA REPUBLIQUE KHMERE

DU 10 MAI 1972

បញ្ញត្តិលេខ ១៩/៧២-បសខ

ប្រធានាធិបតី នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

បានឃើញច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញលេខ ៤៤២-៧០-បរ ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែតុលា ១៩៧០ ដែលប្រកាសសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយតម្កល់ទុកឲ្យអនុវត្តនូវរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ ១៩៤៧ លើកលែងតែបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយណា ដែលផ្ទុយពីគំនិត និង របបសាធារណរដ្ឋ ។

បានឃើញ បញ្ញត្តិលេខ ១-៧១-បរ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែតុលា ១៩៧១ គ្រប់គ្រងបញ្ហាទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្រោមវិស័យច្បាប់ ។

បានឃើញ បញ្ញត្តិលេខ ១៧-៧២-បរ ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែមិនា គ.ស. ១៩៧២ ដែលប្រគល់អំណាចទាំងឡាយ នៃរដ្ឋាភិបាល ជូនទៅប្រធានាធិបតី នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។

បានឃើញ លទ្ធផលនៃប្រជាមតិ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែមេសា គ.ស. ១៩៧២ លើសេចក្តីព្រាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី បានយល់ព្រមផង ។

បញ្ញត្តិដូចមានខាងក្រោមនេះ

មាត្រា ១~ ត្រូវប្រកាសឲ្យប្រើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ ដែលប្រជារាស្ត្រខ្មែរ បានទទួលយល់ព្រមដោយប្រជាមតិ នាថ្ងៃទី ៣០ ខែមេសា គ.ស. ១៩៧២ ហើយដែលមានអត្ថបទភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធនៃបច្ចុប្បន្នបញ្ញត្តិនេះ ។

មាត្រា ២~ បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ នឹងចូលជាធរមាន នៅថ្ងៃទី ១២ ខែឧសភា គ.ស. ១៩៧២ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែឧសភា គ.ស. ១៩៧២

ហត្ថលេខា : លន់ នល់

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

បុព្វកថា

យើងប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ធ្លាប់មានអារ្យធម៌មួយ ក្នុងបណ្តាអារ្យធម៌ល្បីល្បាញហើយ ចាស់ជាងគេក្នុងពិភពលោក គឺអារ្យធម៌ខ្មែរ-មន បានជួបប្រទះនូវវិបល្លាសនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ហើយ ដែលនាំមកនូវទុក្ខវេទនាជាច្រើន ។ តាំងពីសម័យក្រោយអង្គរ រហូតមកទល់នឹងព្រឹត្តិការណ៍នាថ្ងៃទី ១៨ មីនា គ.ស. ១៩៧០ ។

ប្តេជ្ញាចិត្តថា :

- ជំរុញឲ្យអារ្យធម៌ជាតិរីកសាយឡើងវិញ ព្រមទាំងប្រកបដោយសន្ទុះមួយថ្មី ។
- ប្រកាសជាឱឡារិកថា ប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងមុតមាំនូវគោលការណ៍សារវន្ត ដូចដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីថ្លែងប្រកាសជាសាកលនៃសិទ្ធិមនុស្ស ។
- ជំរុញឲ្យបានទៅដល់ប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកនយោបាយ និង ប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកសង្គមដែលត្រូវបំបាត់ឲ្យផុតរលត់នូវអំពើជិះជាន់មនុស្ស អំពើសង្កត់សង្កិននិងអំពើខ្វះអត្ថា-ស្រ័យដើម្បីសំដៅទៅកាន់សុភមង្គលនិងការសម្បូរណ៍សប្បាយរបស់ខ្មែរទាំងអស់គ្នា ។
- ការពាររបបសាធារណរដ្ឋយើង ប្រឆាំងនិងគ្រប់ការប៉ុនប៉ងឲ្យមានរាជនិយមឡើងវិញ ហើយប្រឆាំងនិងការបង្កើតឲ្យមានរបបបុគ្គលនិយមគ្រប់បែបយ៉ាង ។
- រក្សាការពារបូរណភាពដែនដីខ្មែរ ឯករាជ្យ និង ឯកភាពជាតិ ។

យើងប្រជារាស្ត្រខ្មែរ

ជាប់ចិត្តជានិច្ច នឹង ឧត្តមគតិសន្តិភាពរបស់យើង ។

បញ្ជាក់សាជាថ្មីនូវ :

- សេចក្តីប្រាថ្នាចង់ឲ្យបានសន្តិភាពពិតនៅក្នុងលោក
- និងឆន្ទៈចង់ធ្វើសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងសកម្មជាមួយគ្រប់ប្រជាជាតិ ដោយពុំប្រកាន់ រើសជាតិសាសន៍ សាសនានិងរបបនយោបាយ ដើម្បីវឌ្ឍនភាព និង សន្តិភាព ។

ក្នុងន័យនេះ យើងប្រកាសនូវបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មានសេចក្ដីដូចតទៅ ៖

ជំពូក ១– បទបញ្ញត្តិជាគ្រឹះ

មាត្រា ១– ប្រទេសកម្ពុជា ជាសាធារណរដ្ឋឯករាជ្យ ប្រជាធិបតេយ្យ ហើយដែលនិយមប្រយោជន៍សង្គម ។ ប្រទេសកម្ពុជាមិនអាចបែងចែកបានទេ ។ ប្រទេសកម្ពុជាមានឈ្មោះថា **« សាធារណរដ្ឋខ្មែរ »** ។

បាវចនារបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺ ៖ សេរីភាព សមភាព ភាតរភាព វឌ្ឍនភាព និង សុភមង្គល ។

គោលការណ៍របស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺ ៖ ការគ្រប់គ្រងរបស់ប្រជារាស្ត្រ ដោយប្រជារាស្ត្រ និង ដើម្បីប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ ។

ទង់ជាតិ ភ្លេងជាតិ និង វលញ្ជករ នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ២– ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាសាសនាសំរាប់រដ្ឋ ។

សេរីភាពខាងជំនឿ និង ខាងប្រតិបត្តិក្នុងផ្លូវសាសនា ត្រូវបានធានាដោយបរិបូណ៌ ។ ការបន្ថយសេរីភាពនេះ នឹងអាចធ្វើបាន លុះណាតែកិច្ចរក្សារបៀបរៀបរយសាធារណៈតម្រូវឲ្យធ្វើ ។

រដ្ឋធានានូវសមភាពនៃពលរដ្ឋទាំងអស់ចំពោះមុខច្បាប់ ដោយឥតប្រកាន់ជាតិសាសន៍ដើម ភេទ មតិខាងនយោបាយ ខាងគំនិត ខាងសាសនា ឬអំពីលក្ខណៈធនភាព ឬលក្ខណៈអ្វីដទៃទៀតឡើយ ។

ភាសាដែលត្រូវប្រើជាផ្លូវការ គឺ ភាសាខ្មែរ ។

មាត្រា ៣– អំណាចគ្រប់យ៉ាងចេញមកពីប្រជារាស្ត្រ ។

អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ និង អំណាចតុលាការ ត្រូវអនុវត្តតាមបទបញ្ញត្តិនៃបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ៤– ការបង្កើតគណៈបក្សនយោបាយធ្វើបានដោយសេរី ។ ក៏ប៉ុន្តែ

រដ្ឋឧបត្ថម្ភនូវការផ្តើមគំនិតទាំងឡាយណា ដែលនាំឲ្យបន្ថយចំនួនគណៈបក្សនយោបាយ ឆ្ពោះទៅរករបបដែលមានគណៈបក្សតែពីរ ។

ជំពូក ២- សិទ្ធិនិងករណីកិច្ច នៃ ពលរដ្ឋ

មាត្រា ៥. ការប្រើសេរីភាពផ្ទាល់ខ្លួន របស់បុគ្គលម្នាក់ ។ មិនត្រូវឲ្យប៉ះសិទ្ធិអ្នកដទៃ ការប្រើសេរីភាពនេះត្រូវប្រព្រឹត្តតាមលក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៦. រដ្ឋរាំងរាំងពុំឲ្យមានការរំលោភបំពានលើរូបកាយនៃបុគ្គលណាមួយឡើយ ។

រដ្ឋការពារកិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងជីវភាពឯកជនរបស់ពលរដ្ឋទាំងពួង ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ចងឬការឃុំឃាំងជនណាមួយនឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែច្បាប់អនុញ្ញាត ។

ការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើបាបលើរាងកាយឬប្រព្រឹត្តិកម្មណាមួយ ដែលបន្ថែមទម្ងន់ទណ្ឌកម្ម អនុវត្តចំពោះជនជាប់ឃុំឃាំង ឬជាប់ពន្ធនាគារ ត្រូវហាមមិនឲ្យធ្វើទេ ។ អ្នកដែលរួមប្រព្រឹត្តនិងអ្នកសមគំនិត ត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ការទទួលសារភាពកើតឡើងពីការបង្ខំ ដោយឃោរឃៅតាមផ្លូវកាយក្តី តាមផ្លូវចិត្តក្តី មិនត្រូវទុកជាភស្តុតាង នៃ ពិរុទ្ធភាពទេ ។

បើបទល្មើសគ្រាន់តែមានវិបុតិសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ត្រូវឲ្យបានរួចខ្លួន ។

ជនជាប់ពិរុទ្ធណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សឥតទោស រហូតដល់ពេលកាត់ទោសជាស្ថាពរ ។

រដ្ឋរាំងរាំងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវសិទ្ធិការពារខ្លួនតាមផ្លូវតុលាការ ។

ទោសប្រហារជីវិតត្រូវបំបាត់ចោលវៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលប្រជាជាតិត្រូវប្រកាសថា ឋិតនៅក្នុងភយន្តរាយ ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយការប្រហារជីវិតមនុស្សដោយគ្មានកាត់សេចក្តីមិនអាចប្រព្រឹត្តបានឡើយ ។

មាត្រា ៧. ពលរដ្ឋរាល់រូបមានសេរីភាពសំដែងគំនិតរបស់ខ្លួនតាមវាចា តាម

លាយល័ក្ខអក្សរឬតាមមធ្យោបាយសំរាប់ផ្សាយផ្សេងទៀត ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពលរដ្ឋត្រូវចៀសវាងកុំប្រើសិទ្ធិនេះ ដោយរំលោភហើយនិងកុំធ្វើឲ្យខូចរបៀបរៀបរយសាធារណៈ ។

ការប្រើសេរីភាពសារពត៌មានមិនត្រូវប៉ះពាល់កិត្តិយសបុគ្គល សន្តិសុខជាតិ ឬ ទំនៀមទំលាប់ល្អទេ ។ របបសារពត៌មានត្រូវរៀបចំឡើងដោយច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ៨- សេរីភាពរួបរួមជាសមាគម និងសិទ្ធិប្រជុំត្រូវបានរដ្ឋទទួលស្គាល់ចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់ ។ ការប្រើសេរីភាពនិងសិទ្ធិខាងលើនេះ នឹង បង្អាក់ទៅបាន លុះត្រាតែមានភស្តុតាងថាមានការប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពទាំងឡាយ ដែលបទប្បញ្ញត្តិរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានធានាអះអាង ។

មាត្រា ៩- រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវការប្រើសិទ្ធិនយោបាយរបស់ខ្លួន ដោយសេរី ជាអាទិ៍ សិទ្ធិប្តឹងតវ៉ា ឬ សិទ្ធិប្រឆាំងជាសាធារណៈ ឲ្យតែការប្រើសិទ្ធិទាំងនេះធ្វើទៅដោយអហឹង្សា ហើយក្នុងទម្រង់ច្បាប់ផង ។

មាត្រា ១០- អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត គឺពលរដ្ឋទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុ ពី ១៨ ឆ្នាំ ទៅ ។

បទបញ្ញត្តិបន្ថយសិទ្ធិបោះឆ្នោត ត្រូវចែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

មាត្រា ១១- ទីលំនៅមិនអាចនរណារំលោភបានជាដាច់ខាត រៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ១២- សេរីភាពក្នុងការសរសេរលិខិតឆ្លើយឆ្លង លក្ខណៈអាថ៌កំបាំងនៃលិខិតព្រមទាំងការទាក់ទងគ្នាឆ្លើយតាមរបៀបផ្សេងទៀត មិនអាចនរណារំលោភបានជាដាច់ខាតលុះណាតែមានច្បាប់ចែងខុសពីនេះ ហើយសំរាប់តែម្តងម្កាល ដោយហេតុឧត្តមប្រយោជន៍នៃប្រទេសជាតិតម្រូវឲ្យធ្វើ ។

មាត្រា ១៣- ការនិរទេស និងការដកសញ្ជាតិខ្មែរ ដោយហេតុនយោបាយ ត្រូវហាមប្រាម ។

មាត្រា ១៤- រដ្ឋទទួលស្គាល់ ហើយធានាអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិឯកជន ។

រដ្ឋជួយសំរួលឲ្យពលរដ្ឋបានជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។

ការប៉ះពាល់កម្មសិទ្ធិត្រូវហាមមិនឲ្យមាន វៀរលែងតែប្រយោជន៍សាធារណៈតម្រូវឲ្យធ្វើក្នុងករណីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។ ក្នុងន័យនេះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ មានសិទ្ធិទទួលបំណាច់ជាមុនដោយត្រឹមត្រូវនិងសមរម្យ ។

មាត្រា ១៥- រដ្ឋត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ធ្វើឲ្យការរស់នៅ របស់ប្រភេទពលរដ្ឋដែលក្រខ្សត់ជាងគេ មានការចំរើនជាងមុនក្នុងបំណងរ៉ាប់រង ឲ្យជននិមួយៗនេះមានឋានៈជីវភាពសមនឹងសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរនៃមនុស្ស ។

ពលរដ្ឋដែលត្រូវទទួលស្គាល់ថា ពិការធ្វើការមិនកើត ហើយគ្មានមធ្យោបាយចិញ្ចឹមជីវិតមានសិទ្ធិទទួលប្រជាសង្គ្រោះ ។

មាត្រា ១៦- រដ្ឋការពារសេរីភាពខាងសិប្បកម្ម ខាងកសិកម្ម ខាងពាណិជ្ជ-កម្ម និង ឧស្សាហកម្ម ។

រដ្ឋមានករណីយកិច្ចដើម្បីសម្របសម្រួល សេដ្ឋកិច្ចជាតិសំដៅទោរកប្រយោជន៍សង្គម និង ដើម្បីរារាំងមិនឲ្យមានការផ្ដាច់មុខ ឬការប៉ុនប៉ងផ្ដាច់មុខ ក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ។

មាត្រា ១៧- រដ្ឋត្រូវខិតខំបង្កើតការងារ និងមុខរបរឲ្យពលរដ្ឋគ្រប់គ្នា ។ ពលរដ្ឋរាល់រូបអាចសុំចូលធ្វើការបានដោយសេរី ។ ក្នុងការជ្រើសរើសឲ្យចូលធ្វើការមិនត្រូវគិតពីលក្ខខណ្ឌអ្វី ក្រៅពីគុណបការៈ ឬ សមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ។

ពលរដ្ឋរាល់រូបមានសិទ្ធិទទួលការរ៉ាប់រងនិងអត្ថប្រយោជន៍ខាងសង្គមកិច្ចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

សេរីភាពខាងសហជីព ត្រូវប្រព្រឹត្តតាមលក្ខខណ្ឌដែលកំរិតក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ១៨- រដ្ឋត្រូវខិតខំប្រយុទ្ធបំបាត់ការចងការប្រាក់គ្រប់ប្រភេទ ដែលយកការលើសកំរិតច្បាប់ ។

មាត្រា ១៩- រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវសិទ្ធិទទួលការអប់រំ ។ ពលរដ្ឋម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលការសិក្សាមូលដ្ឋានចាំបាច់ ហើយដោយឥតចេញថ្លៃ ។

រដ្ឋត្រូវជួយជំរុញឲ្យអក្សរសាស្ត្រ វិទ្យាសាស្ត្រសិល្បៈ និងបច្ចេកទេសរីកចំរើន។

មាត្រា ២០- រដ្ឋទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិឧបត្ថម្ភគ្រួសារ ចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់ ។

មាត្រា ២១- ពលរដ្ឋម្នាក់ៗ មានករណីយកិច្ច ត្រូវគោរពច្បាប់ ការពារមាតុភូមិ និង ជួយរដ្ឋ ។

ពលរដ្ឋម្នាក់ៗ ត្រូវបំពេញបរិចារកិច្ចខាងទាហានជាកាតព្វកិច្ច ក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ២២- ការប្រើសិទ្ធិ និង សេរីភាព ធានាអះអាងដោយបទប្បញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា ៧-៨-១១ និង ១២ និងអាចផ្អាក់បានតែក្នុងករណីយដែលមានភាពអាសន្នមានវិក្រឹតិកាល ឬ បើមានប្រកាសថាប្រជាជាតិស្ថិតក្នុងភ័យន្តរាយ ឬ ក្នុងភាពសង្គ្រាម ។

ទារុណកម្មដល់រាងកាយនិងអំពើរំលោភផ្សេងៗ នាំឲ្យខូចសិទ្ធិអ្នកដទៃ ខាងភោគទ្រព្យក្តី ខាងផ្លូវចិត្តក្តី មិនអាចធ្វើបានឡើយ ។ អ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើរំលោភទាំងនោះ ត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វិធានការផ្អាកសិទ្ធិ និង សេរីភាព ដូចបានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ មិនអាចមានថិរវេលាលើសពីប្រាំមួយខែឡើយ ។ ថិរវេលានេះ អាចបន្តបានក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នា ។

ដល់ផុតថិរវេលាពិសេស ជនណា ដែលយល់ថាខ្លួនបានទទួលការខូចខាតដោយអយុត្តិធម៌ អាចប្ដឹងតុលាការមានសមត្ថកិច្ចសុំឲ្យជួសជុល អត្ថវិនាស ដែលខ្លួនជាអ្នករងគ្រោះ ។

ជំពូក ៣- ប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

មាត្រា ២៣- ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រើអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ដែលប្រជារាស្ត្រប្រគល់ជូនលោក ។

មាត្រា ២៤- ក្នុងអំឡុងអាណត្តិរបស់លោក ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានអនុប្រធានាធិបតីម្នាក់ជួយធ្វើការ ។ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ខុទ្ទកាល័យ

ប្រតិបត្តិការមួយ និងក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខមួយ ឯការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអង្គការទាំងពីរនេះ ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

ប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវជ្រើសតាំងក្នុងសន្លឹកបញ្ជីជាមួយគ្នា សម្រាប់ប្រាំឆ្នាំដោយវិធីបោះឆ្នោតជាសាកលដោយចំពោះនិងជាសម្ងាត់។

មុខងារប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានវិសមិតភាពនិងការកាន់កាប់វិជ្ជាជីវៈឧស្សាហកម្ម និង ពាណិជ្ជកម្ម ហើយនិងមុខងារសាធារណៈដទៃទៀត ឬ និង មុខងារសមាជិករដ្ឋាភិបាល ។

ប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ អាចឈរឈ្មោះឲ្យគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបានតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២៥- ពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ អាចឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនប្រធានាធិបតី ឬ អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបាន កាលណាបានបំពេញលក្ខខណ្ឌដូចតទៅនេះ :

ក- មានសញ្ជាតិជាខ្មែរ តាំងពីកំណើតរហូតមក

ខ- កើតពីមាតាបិតា មានសញ្ជាតិជាខ្មែរ

គ- មានសហព័ទ្ធសញ្ជាតិជាខ្មែរពីកំណើត បើសាមីខ្លួនភរិយា ឬ ស្វាមីពេញច្បាប់

ឃ- មានអាយុយ៉ាងតិច សែសិបឆ្នាំ មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត

ង- ជាអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតហើយប្រកបលក្ខខណ្ឌដទៃទៀត ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ រៀបអង្គការ ។

មាត្រា ២៦- បេក្ខជននៃសន្លឹកបញ្ជីណា ដែលបានទទួលភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសន្លឹកឆ្នោត សំដែងមតិ ត្រូវបានប្រកាសជាប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃ សាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងករណីដែលពុំបានភាគច្រើនដាច់ខាត នោះនឹងមានចាត់ការបោះឆ្នោតលើកទីពីរ នៅថ្ងៃទីប្រាំពីរ រាប់ពីថ្ងៃបន្ទាប់ថ្ងៃបោះឆ្នោតលើកទីមួយ ។

នៅពេលបោះឆ្នោតលើកទីពីរ មានតែបេក្ខជននៃសន្លឹកបញ្ជីពីរ ដែលបានទទួលឆ្នោតច្រើនជាងគេ នាលើកទីមួយទេ ដែលអាចឈរឈ្មោះបាន ។

ក្នុងការបោះឆ្នោតលើកទីពីរ បេក្ខជននៃសន្លឹកឆ្នោតណា ដែលបានទទួលឆ្នោតច្រើនជាងគេ ត្រូវជ្រើសតាំងជាប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី ។ ក្នុងករណីដែលមានសន្លឹកឆ្នោត មានចំនួនស្មើគ្នា សភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភា ក្នុងរយៈវេលាប្រាំពីរថ្ងៃ ដើម្បីបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ក្នុងសន្លឹកបញ្ជីមួយក្នុងចំណោមសន្លឹកបញ្ជីទាំងពីរខាងលើ ដោយយកតាមមតិភាគច្រើនដោយប្រៀប ។

មាត្រា ២៧~ ការចាត់ចែងបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវធ្វើក្នុងម្ភៃថ្ងៃយ៉ាងតិច និងសែសិបថ្ងៃយ៉ាងយូរ មុនពេលផុតអាណត្តិប្រធានាធិបតីក្នុងតំណែង ។

ក្នុងករណីបោះឆ្នោតមិនកើត ដោយហេតុមានសង្គ្រាម ឬ អសន្តិសុខខ្លាំង អាណត្តិប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ អាចបន្តបានម្តងមួយឆ្នាំៗ ។ ការពិនិត្យពិច្ឆ័យអំពីភាពបោះឆ្នោតមិនកើត ព្រមទាំងការបន្តអាណត្តិនេះ ត្រូវសម្រេចដោយសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភា បោះឆ្នោតយកមតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកសមាជសភា បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះនឹងតុលាការធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ២៨~ ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ត្រូវកំណត់បែបបទ ជ្រើសតាំងប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា ២៩~ មុខងារប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី ចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន ។ មុខងារនេះ ត្រូវផុតនៅម៉ោងដប់ពីរថ្ងៃត្រង់ នាថ្ងៃទី ១៨ ខែមីនា បន្ទាប់ពីពេលផុតរយៈប្រាំឆ្នាំបន្តបន្ទាប់គ្នារាប់ពីពេលជាប់ឆ្នោត ។

មុនចូលកាន់តំណែង ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ថ្លែងសច្ចាប្រណិធាននៅចំពោះមុខប្រជារាស្ត្រ ដោយមានសមាជិកអង្គការរដ្ឋនានាចូលរួមផង ជាសេចក្តីដូចតទៅ :

«ខ្ញុំតាំងសច្ចាជាឧឡារិក ចំពោះមុខប្រជារាស្ត្រថា ខ្ញុំនឹងការពារមាតុភូមិ បំពេញដោយស្មោះស្ម័គ្រ នូវភារៈប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ គោរពធម្មនុញ្ញ ហើយបូជាខ្លួនខ្ញុំទាំងស្រុង ដើម្បីប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ និង ប្រជាជាតិ» ។

មាត្រា ៣០- ក្នុងករណីដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ បានចុះផ្លូវប្លាល មុខងារប្រធានាធិបតី វៀរលែងតែមុខងារដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣៦ - ៣៧ - ៣៨ - ៤១ និង ៤២ ចេញ ត្រូវអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ កាន់កាប់ជំនួស ។

មាត្រា ៣១- ក្នុងករណីដែលតំណែងប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋទំនេរជាស្ថាពរ នោះមកពីហេតុអ្វីក៏ដោយ ឬ ក្នុងករណីដែលមានការរារាំងជាស្ថាពរ ដែលតុលាការធម្មនុញ្ញបានប្រកាសយកតាមបតិភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិកខ្លួន អនុប្រធានាធិបតី ជំនួសប្រធានាធិបតី ដោយទទួលអំណាចទាំងអស់របស់ប្រធានាធិបតី ។

ប៉ុន្តែ បើករណីនេះកើតឡើងជាងដប់ពីរខែ មុនពេលផុតអាណត្តិធម្មតា នោះនឹងត្រូវរៀបចំ ក្នុងរយៈពេលពីរខែយ៉ាងតិច និង បីខែយ៉ាងយូរ ឲ្យមានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីសំរាប់អាណត្តិមួយថ្មី ។

មាត្រា ៣២- ក្នុងករណីដែលដោយហេតុដូចគ្នា នឹង ហេតុដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣១ វាក្យខណ្ឌទីមួយ អនុប្រធានាធិបតីពុំអាចកាន់កាប់មុខងារប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋបាន មុខងារនេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅលើប្រធានព្រឹទ្ធសភា ។ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ត្រូវបញ្ជាឲ្យមានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី ក្នុងរយៈវេលាពីរខែយ៉ាងតិច ហើយបីខែយ៉ាងយូរ ។

ក្នុងរយៈពេលនេះ មិនឲ្យមានការរំលំរដ្ឋាភិបាល ឬមានការសើរើសមាសភាពនៃរដ្ឋាភិបាលទេ ហើយសភាជាតិ ក៏មិនអាចត្រូវរំលាយបានដែរ ។

ក្នុងករណីបោះឆ្នោតមិនកើត ដូចចែងនៅមាត្រា ២៧ វាក្យខណ្ឌទីពីរ ដោយហេតុមានសង្គ្រាម ឬមានអសន្តិសុខខ្លាំង សភាទាំងពីរនៃសហសភា និងក្រុមប្រឹក្សាសេឡានុភាពរួមប្រជុំនៅមន្ទីរសភាជាតិ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីផុតរយៈពេលបីខែ ដែលចែងនៅវាក្យ-ខណ្ឌទីមួយនៃមាត្រានេះ ដើម្បីជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីម្នាក់ឲ្យបំពេញបង្រួបរយៈពេល

អាណត្តិប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា ៣៣- ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ តែងតាំងរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយហើយនិងសមាជិករដ្ឋាភិបាល តាមសេចក្តីស្នើពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អាចបញ្ឈប់សមាជិករដ្ឋាភិបាលមួយរូប ៗ ឬទាំងអស់គ្នាពីមុខងាររបស់ខ្លួនបាន ។

មាត្រា ៣៤- ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ដឹកនាំការពិភាក្សានៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។ ក្នុងករណីមានធុរៈ ត្រូវអនុប្រធានាធិបតី ឬ បើអនុប្រធានាធិបតីមានធុរៈដែរនោះ ត្រូវរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយបំពេញកិច្ចនេះជំនួស ។

មាត្រា ៣៥- ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋប្រកាសឲ្យប្រើច្បាប់ និងចុះហត្ថលេខាលើក្រឹត្យ ។

ច្បាប់ដែលសហសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រមជាស្ថាពររួចហើយ ត្រូវប្រកាសឲ្យប្រើក្នុងដប់ប្រាំថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពេលដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបានទទួលច្បាប់នោះ ។ មុនផុតរយៈពេលនេះ ប្រធានាធិបតីអាចសុំឲ្យសហសភាពិភាក្សាសាជាថ្មីនូវច្បាប់ឬមាត្រាខ្លះនៃច្បាប់នោះ ។ ការពិភាក្សានេះត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេលប្លែថ្ងៃយ៉ាងយូរ ។

មាត្រា ៣៦- ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតែងតាំង ក្នុងមុខតំណែងស៊ីវិលនិងទាហាន ។

អ្នករដ្ឋការ ដែលត្រូវតែងតាំង ដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី គឺ :

-ឯកអគ្គរដ្ឋទូត និង បេសកជនវិសាមញ្ញ ។
- សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។
- អភិបាលខេត្ត ។
- ឧត្តមសេនីយ៍ ។
- សាកលវិទ្យាធិការ ។
- នាយករដ្ឋការកណ្តាល ។
- ហើយនិងសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាសន្យានុភាព ។

មុខតំណែងឯទៀត ដែលត្រូវតែងតាំងដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងលក្ខខណ្ឌដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋមានអំណាចតែងតាំងក្នុងនាមរបស់លោក ត្រូវបានរៀបរាប់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

មាត្រា ៣៧. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតាំងឯកអគ្គរដ្ឋទូត និងប្រេសិតវិសាមញ្ញជាតំណាងសាធារណរដ្ឋខ្មែរ នៅប្រទេសក្រៅ ។ រីឯ ឯកអគ្គរដ្ឋទូត រាជទូត និងប្រេសិតវិសាមញ្ញបរទេស ត្រូវទទួលភារៈតាំងឲ្យទៅរប ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា ៣៨. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ហើយឲ្យសច្ចាប័ន លើឯកសារទាំងនេះ ដោយអាស្រ័យការអនុមតិនៃសហសភា ។

មាត្រា ៣៩. បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយប្រធាននៃសភាទាំងពីរ ប្រធានាធិបតីអាចប្រកាសនូវភាពអាសន្ន ឬវិក្រឹតិកាល ក្នុងករណីមានការគំរាមកំហែងធ្ងន់និងជាបន្ទាន់ ប៉ះពាល់លើស្ថាប័ននានានៃសាធារណរដ្ឋ ដល់ឯករាជ្យជាតិនិងដល់បូរណភាពទឹកដីនៃសាធារណរដ្ឋ ។ ប្រធានាធិបតី ត្រូវជូនដំណឹងនេះភ្លាមដល់ប្រជាជាតិតាមសារលិខិត ។

ក្នុងរយៈពេលប្រាំពីរថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពេលប្រកាសនូវភាពអាសន្ន ឬ វិក្រឹតិកាលនោះ សហសភាត្រូវប្រជុំជាសមាជសភា ដើម្បីឲ្យការយល់ព្រម ឬ កែប្រែវិធានការដែលបានបញ្ញត្តិ ឬ បញ្ចប់វិធានការនោះ ។

ក្នុងកំឡុង ពេលពិសេសនេះ សភាជាតិមិនអាចត្រូវរំលាយបានទេ ។

មាត្រា ៤០. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ជាមេបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់បំផុតលើកម្លាំងទ័ពរបស់សាធារណរដ្ឋ ។

លោកប្រកាសភាពសង្គ្រាម ឬប្រកាសថា ប្រជាជាតិស្ថិតក្នុងភយន្តរាយ តាមសេចក្តីស្នើនៃរដ្ឋាភិបាល ហើយក្រោយដែលមានការយល់ព្រមពីសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជ ។

មាត្រា ៤១. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រាស្រ័យជាមួយនឹងសភាទាំងពីរតាមសារលិខិត ហើយសារលិខិតនេះមិនត្រូវយកមកពិភាក្សាទេ ។ ប្រសិនបើសភាស្ថិតនៅក្នុងវិស្សមកាល សហសភាត្រូវរួមប្រជុំជាពិសេស ដើម្បីស្ដាប់សារលិខិតនេះ ។

មាត្រា ៤២. ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ជាអ្នកផ្ដល់គ្រឿងឥស្សរិយយសជាតិ ។

លោកមានសិទ្ធិលើកលែង និងបន្ធូរបន្ថយទោស ។

ជំពូក ៤- រដ្ឋាភិបាល

មាត្រា ៤៣. រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ និង សមាជិករដ្ឋាភិបាលទទួលខុសត្រូវចំពោះប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ពីកិច្ចចាត់ការអនុវត្តន៍នយោបាយរបស់រដ្ឋឲ្យបានសម្រេច។

រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយដឹកនាំរដ្ឋាភិបាល និង អង្គការជាតិនានា ។

មាត្រា ៤៤. មុខងារនៃសមាជិករដ្ឋាភិបាលមានវិសមិតភាព នឹងការកាន់កាប់វិជ្ជាជីវៈផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ហើយនឹងការកាន់កាប់តំណែងក្នុងអង្គការសាធារណៈណាមួយ ។

មាត្រា ៤៥. សមាជិករដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមក្នុងពេលប្រជុំសភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភា ហើយនឹងក្នុងពេលប្រជុំគណៈកម្មការនានានៃសភា ។ បើសមាជិករដ្ឋាភិបាលសុំនិយាយ ត្រូវតែបើកឱកាសឲ្យនិយាយ វៀរលែងតែក្នុងពេលប្រជុំ ដើម្បីបោះឆ្នោតសម្រេចអំពីអនុសាសន៍ប៉ះពាល់ដល់ជោគវាសនា នៃរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ឬ មួយភាគ ។

ជំពូក ៥- សហសភា

មាត្រា ៤៦. សហសភា មានសភាពីរ គឺសភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ៤៧. សភាជាតិ មានសមាជិកចំនួនចិតសិបនាក់យ៉ាងតិច ។

តំណាងរាស្ត្រត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយចំពោះ ជា

សម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមានទាមតែមួយ សំរាប់អាណត្តិប្រាំឆ្នាំ ។ តំណាងរាស្ត្រអាចឈរឈ្មោះឲ្យគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។

អ្នកមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រ គឺពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិចម្ភៃប្រាំឆ្នាំគត់មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត ។

មាត្រា ៤៨. ព្រឹទ្ធសភាមានសមាជិកចំនួនពីម្ភៃប្រាំបីទៅសែសិបនាក់ ។ ព្រឹទ្ធសភាជាអង្គការតំណាងភូមិភាគផ្សេងៗ នៃសាធារណរដ្ឋ និង អង្គការធំៗ នៃរដ្ឋ ។

ភូមិភាគផ្សេងៗ ត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនបីភាគប្រាំ « ៣/៥ » រដ្ឋការស៊ីវិលត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគប្រាំ « ១/៥ » ក្រុមប្រឹក្សាសេនានុភាពត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគប្រាំ « ១/៥ » ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ត្រូវជ្រើសតាំងសម្រាប់ប្រាំមួយឆ្នាំ ដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយមិនចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមានទាមតែមួយ ក្នុងបណ្តាអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិចសែសិបឆ្នាំគត់មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត ។ សមាជិកព្រឹទ្ធសភាអាចឈរឈ្មោះឲ្យគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនពាក់កណ្តាលត្រូវផ្លាស់ថ្មីក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំម្តងៗ ។ មុនផុតឆ្នាំទីបីនៃនីតិកាលទីមួយត្រូវមានការចាប់ឆ្នោត ដើម្បីរកសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ដែលត្រូវផុតអាណត្តិមុនគេ ។

មាត្រា ៤៩. ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬមានអសន្តិសុខខ្លាំង សមាជិកសហសភាអាចត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកបញ្ជី ។

ក្នុងករណីដែលការបោះឆ្នោតមិនអាចធ្វើទៅកើត ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋអាចពន្យារអាណត្តិសមាជិកសហសភាបានម្តងមួយឆ្នាំ ម្តងមួយឆ្នាំ ។

ក្នុងករណីទាំងពីរខាងលើត្រូវពិគ្រោះជាមុន នឹង តុលាការធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ៥០- អាណត្តិសមាជិកសហសភាមានវិសមិតភាព នឹងការបំពេញមុខងារសាធារណៈជាសកម្ម ។

សមាជិកសហសភាម្នាក់ៗ មិនអាចបំពេញមុខងារជាសមាជិកនៃស្ថាប័នដទៃទៀត របស់សាធារណរដ្ឋ ដែលមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញ វៀរលែងតែមុខងារសមាជិកនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់ចេញ ។

មាត្រា ៥១- ច្បាប់បោះឆ្នោត ត្រូវកំណត់របៀបបទនៃការជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ និង សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា ៥២- អំណាចនៃសភានីមួយៗ ចប់ត្រឹមពេលសភាថ្មីចូលកាន់តំណែង។

ក្នុងករណីមានសមាជិកសហសភា ទទួលអនិច្ចកម្ម លាលែង ប្រាស ចាក សមាជិកភាព ដែលកើតមានឡើងប្រាំមួយខែ មុនចប់និតិកាល ត្រូវចាត់ការជ្រើសតាំងជំនួសសមាជិកនោះ ។

មាត្រា ៥៣- មុននឹងចាប់ផ្តើមធ្វើការ សភានីមួយៗ ត្រូវធ្វើសុពលកម្មសមាជិករបស់ខ្លួនណា ដែលគ្មានការតវ៉ាជំទាស់ ។

មុនចូលកាន់តំណែង សមាជិកសភានីមួយៗ ដែលបានទទួលសុពលកម្មរួច ហើយត្រូវថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន នៅចំពោះមុខប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយ ដោយមានតុលាការធម្មនុញ្ញរួមជាមួយផង ជាសេចក្តីថា :

«ខ្ញុំតាំងសច្ចាជាឧឡារិកថា នឹងគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយខិតខំប្រើកម្លាំងរបស់ខ្ញុំទាំងប៉ុន្មាន ដើម្បីបំពេញកិច្ចការជាប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ និងប្រជាជាតិ» ។

មាត្រា ៥៤- សមាជិកសហសភាណាក៏ដោយ មិនអាចត្រូវគេចោទប្រកាន់ តាមរកខ្លួន ចាប់ចង ឃុំឃាំង ឬ កាត់ទោសដោយហេតុថា បានសំដែងយោបល់ ឬ បញ្ចេញមតិក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

សមាជិកសភាណាក៏ដោយ នឹងអាចត្រូវគេចោទប្រកាន់ ឬ ចាប់ចងអំពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមបាទ លុះណាតែមានអនុញ្ញាតពីសភាដែលខ្លួនជាសមាជិក វៀរលែងតែក្នុងករណីបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាក់ស្តែងចេញ ។

ក្នុងករណីទាំងអស់ ការឃុំឃាំង ឬ ការចោទប្រកាន់សមាជិកសហសភាណាមួយ ត្រូវផ្អាក ប្រសិនបើជាមានសមាជិកបីភាគបួន « ៣/៤ » នៃសភាដែលខ្លួនជាសមាជិកបានបញ្ចេញមតិសុំឲ្យផ្អាក ។

មាត្រា ៥៥. អាណត្តិដាច់ខាតយ៉ាងណាក៏ដោយត្រូវទុកជាមោឃៈ ។ សិទ្ធិបោះឆ្នោតបញ្ចេញមតិ ជាសិទ្ធិរបស់សមាជិកសហសភាផ្ទាល់ សំរាប់តែខ្លួនឯងម្នាក់ ។

មាត្រា ៥៦. ក្នុងចំនេរវេលានៃអាណត្តិរបស់ខ្លួន សមាជិកសហសភា ដែលត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ជាហេតុបណ្ដាលឲ្យឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនពុំបាន ត្រូវបាត់បង់ឋានៈជាសមាជិក ។

ការបាត់បង់ឋានៈជាសមាជិក ត្រូវប្រកាសសម្រេចដោយសភា ដែលសាមីខ្លួននោះ ជាសមាជិក ។

មាត្រា ៥៧. សហសភាប្រជុំដោយពេញច្បាប់ ជាសម័យប្រជុំសាមញ្ញពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ។ សម័យប្រជុំនិមួយ ៗ មានចំនេរវេលាយ៉ាងតិចបីខែ ។

ប្រធានាធិបតីសាធារណរដ្ឋ កោះសហសភាប្រជុំជាវិសាមញ្ញ តាមសេចក្ដីសុំពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ឬ ពីភាគច្រើននៃសមាជិកទាំងអស់របស់សភាជាតិ ឬ របស់ព្រឹទ្ធសភា ។

របៀបវារៈត្រូវកំណត់ជាក់លាក់ព្រមទាំងថ្ងៃប្រជុំ ហើយត្រូវផ្សាយជាមួយគ្នាក្នុងសេចក្ដីអញ្ជើញប្រជុំ ។

សម័យប្រជុំសហសភាត្រូវធ្វើនៅរដ្ឋធានីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយសម័យប្រជុំសភានិមួយៗ នោះ ត្រូវធ្វើក្នុងសាលមួយរៀបចំជាពិសេសសំរាប់កិច្ចនេះ លើកណាតែបានការសំរេចផ្សេងចុះក្នុងលិខិតកោះប្រជុំ ព្រោះកាលៈទេសៈតម្រូវ ។

ក្រៅពីករណីដូចដែលចែងនៅវាក្យខណ្ឌទាំងពួងខាងលើ និង ក្រៅពីកន្លែង និង ពីកាលបរិច្ឆេទដែលកំណត់ក្នុងសេចក្ដីអញ្ជើញ ការប្រជុំណាក៏ដោយ នៃសភានិមួយៗ របស់សហសភា ត្រូវទុកជាខុសច្បាប់ ហើយជាអសារសូន្យពេញលក្ខណៈ ។

មាត្រា ៥៨. ប្រធានសភាជាតិ ត្រូវជ្រើសតាំងសម្រាប់ពីរឆ្នាំ ។ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ត្រូវជ្រើសតាំងក្រោយពេលបោះឆ្នោតប្តូរចំនួនពាក់កណ្តាលនៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។ សមាជិកក្រុមអភិបាលនៃសភានិមួយ ៗ ត្រូវជ្រើសតាំងនៅពេលជាមួយគ្នានឹងប្រធាន ។

មាត្រា ៥៩. ក្នុងករណីដែលត្រូវកោះសភាទាំងពីរប្រជុំរួមជាសមាជសភា កិច្ចប្រជុំត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអធិបតីភាពនៃប្រធានសភាជាតិ ។

ក្នុងករណីដែលប្រធានសភាជាតិមានធុរៈ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាជាអ្នកដឹកនាំការពិភាក្សា ។

មាត្រា ៦០. ការពិភាក្សារបស់សភានិមួយ ៗ នឹងទុកជាបានការ ទាល់តែមានសមាជិកនៃសភានេះចំនួនពីរភាគបី « ២/៣ » មករួមប្រជុំ ។

ការពិភាក្សានៃសមាជសភា នឹងទុកជាបានការ ទាល់តែតំណាងរាស្ត្រចំនួនពីរភាគបី « ២/៣ » និងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនពីរភាគបី « ២/៣ » មករួមប្រជុំ ។

ក្នុងករណីដែលមិនគ្រប់អង្គប្រជុំ នៅឱកាសកោះប្រជុំជាលើកទីមួយ សភា ឬសមាជ ត្រូវកោះប្រជុំជាលើកទីពីរ ហើយអាចពិភាក្សាបានការ ទោះបីមានសមាជិកប៉ុន្មាននាក់មករួមប្រជុំក៏ដោយ ។ ការប្រជុំដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកោះប្រជុំជាលើកទីពីរ នឹងអាចធ្វើទៅបានតែក្នុងរយៈវេលាម្ភៃបួនម៉ោងយ៉ាងតិច បន្ទាប់ពីការប្រជុំលើកទីមួយ ។

មាត្រា ៦១. សហសភាតាំងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងមួយ ។

មាត្រា ៦២. ពេលប្រជុំសភាទាំងពីរ ត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

សភានីមួយៗ អាចប្រជុំសម្ងាត់បាន តាមការសុំពីប្រធានសភានោះក្តី ពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់ « ១/១០ » យ៉ាងតិចនៃសភានោះក្តី ពីរដ្ឋមន្ត្រីម្នាក់ក្តី ។

សេចក្តីរាយហេតុទាំងស្រុងនៃការពិភាក្សាក្នុងពេលប្រជុំសាធារណៈ ត្រូវចុះផ្សាយក្នុងរដ្ឋកិច្ច ។

មាត្រា ៦៣. តាមការសុំពីសមាជិកចំនួនមួយភាគដប់ « ១/១០ » យ៉ាងតិច សភាជាតិ ឬព្រឹទ្ធសភាអាចអញ្ជើញឥស្សរជនដ៏ឧត្តមណាម្នាក់មកបំភ្លឺសភាអំពីបញ្ហាដែលមានសារៈសំខាន់ពិសេស ។

មាត្រា ៦៤. សហសភា អនុមតិ ច្បាប់ ។

សហសភា អនុមតិថវិការដ្ឋ ការឲ្យរដ្ឋខ្ចីប្រាក់ ការខ្ចីប្រាក់របស់រដ្ឋ ។ សហសភាឲ្យសេចក្តីយល់ព្រមចំពោះគណនីរដ្ឋបាល បន្ទាប់ពីបានយោបល់ពីក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

សហសភា អនុមតិច្បាប់លើកលែងទោស ។

សហសភា អនុមតិច្បាប់ដែលប្រកាសថា ប្រជាជាតិបិតនៅក្នុងភយន្តរាយ ឬក្នុងភាពសង្គ្រាម ។

ជំពូក ៦- ការទាក់ទងរវាងសហសភា និងរដ្ឋាភិបាល

មាត្រា ៦៥. ច្បាប់គឺជាការសំដែងនៃឆន្ទៈជាតិ ។

វិស័យរបស់ច្បាប់ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ

មាត្រា ៦៦. អ្នកផ្តើមគំនិតបង្កើតច្បាប់គឺរដ្ឋាភិបាលក៏បាន សមាជិកសហសភាក៏បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែការផ្តើមគំនិតខាងចំណាយសំរាប់បុគ្គលិក ជាភារៈផ្តាច់មុខនៃរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៦៧. សេចក្តីព្រាងច្បាប់ត្រូវពិភាក្សាក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្រោយពីបានទទួលយោបល់ពីក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់អាចដាក់ជូនទៅក្រុមអភិបាលសភាណាក៏បាន លើកលែងតែសេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវដាក់ជូនសភាជាតិជាមុនគេ ។

មាត្រា ៦៨. សមាជិកសហសភាមិនអាចធ្វើសេចក្តីស្នើច្បាប់ ឬ ធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ដែលការអនុមតិនាំឲ្យមានការបន្ថយធនធានសាធារណៈក្តី នាំឲ្យបង្កើត ឬ បន្ថែមបន្ទុកសាធារណៈក្តី ។

មាត្រា ៦៩. សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ណាក៏ដោយ ត្រូវពិនិត្យជាបន្តបន្ទាប់គ្នាពីសភាមួយទៅសភាមួយ ។

ក្នុងករណីមានទំនាស់រវាងសភាទាំងពីរ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ ត្រូវដាក់ជូន ដប់ថ្ងៃក្រោយមកទៅសមាជសភា ដើម្បីបញ្ចេញមតិជាស្ថាពរ លើចំណុចមិនយល់ស្របគ្នា ដោយយកតាមសម្លេងភាគច្រើន ។ ក្នុងករណីប្រញាប់រយៈវេលាដាក់ជូនសមាជសភា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹមប្រាំថ្ងៃ ។

មាត្រា ៧០. សេចក្តីព្រាងហិរញ្ញប្បញ្ញត្តិ ត្រូវដាក់ជូនក្រុមអភិបាលសភាជាតិ មួយរយ «១០០» ថ្ងៃយ៉ាងតិច មុនដំណាច់ឆ្នាំសារពើពន្ធ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត ។

ក្នុងករណីដែលសហសភាមិនបានអនុម័តជាស្ថាពរមុនដើមឆ្នាំសារពើពន្ធនូវសេចក្តីព្រាងច្បាប់សំរាប់ឆ្នាំនោះ រដ្ឋាភិបាលត្រូវសុំដោយរួសរាន់ ឲ្យសហសភាអនុញ្ញាតការទារពន្ធតាមច្បាប់ជាធរមាន ។ នៅពេលជាមួយគ្នា ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ចេញក្រឹត្យបើកឲ្យប្រើឥណទានក្នុងមួយខែស្មើនឹងមួយភាគដប់ពីរ «១/១២» នៃថវិកាការិយបរិច្ឆេទឆ្នាំមុន រហូតដល់សហសភាអនុម័តហិរញ្ញប្បញ្ញត្តិជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ៧១. អត្ថបទនៃច្បាប់ដែលសភាមួយបានកែប្រែរួចហើយ ឬ បានអនុម័តហើយ ត្រូវបញ្ជូនទៅសភាមួយទៀតក្នុងរយៈវេលាដប់ថ្ងៃគត់ ។

អត្ថបទច្បាប់ ដែលសហសភាបានអនុម័តជាស្ថាពរ ត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ក្នុងរយៈវេលាដប់ថ្ងៃគត់ ។

ក្នុងករណីការប្រញាប់ រយៈវេលាដែលចែងនៅវាក្យខណ្ឌខាងលើ ត្រូវបន្ថយមកប្រាំថ្ងៃគត់ ។

មាត្រា ៧២. ច្បាប់មិនអាចមានផលប្រតិសកម្មភាពទេ វៀរលែងតែមានបទបញ្ញត្តិពិសេស ដែលបានចែងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់នោះ ។

មាត្រា ៧៣. ច្បាប់ត្រូវអនុវត្តបាននៅភ្នំពេញកំណត់មួយថ្ងៃគត់ ក្រោយដែលច្បាប់នោះបានចុះក្នុងរដ្ឋកិច្ច ហើយនិងនៅទីកន្លែងឯទៀតក៏ដោយ កំណត់ប្រាំថ្ងៃគត់ បន្ទាប់ពីពេលដែលរដ្ឋកិច្ចមានចុះច្បាប់នោះ បានទៅដល់សាលាស្រុក ។

ក៏ប៉ុន្តែច្បាប់ដែលបានប្រកាសថា ជាការប្រញាប់ ត្រូវអនុវត្តបាននៅភ្នំពេញ កាលណាច្បាប់នោះបានបិទនៅសាលាក្រុង ហើយនៅស្រុកនីមួយ ៗ កាលណាបានបិទនៅសាលាស្រុក ។

ច្បាប់នីមួយ ៗ ត្រូវមានការផ្សាយឲ្យបានជ្រួតជ្រាបយ៉ាងទូលំទូលាយជាទីបំផុត ។ រដ្ឋាភិបាលមានភារៈត្រូវចុះផ្សាយភ្ជាប់នូវច្បាប់ទាំងអស់ ដែលប្រកាសឲ្យប្រើ ។

ច្បាប់មួយត្រូវកំណត់បែបបទនៃការផ្សាយច្បាប់និងបទបញ្ជាទាំងនោះ ហើយនិងការផ្សាយកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៨៤. ក្រោយពីបានរៀបចំសមាសភាពរដ្ឋាភិបាលរួចហើយ រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ព្រមជាមួយនឹងសមាជិកទាំងអស់នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវទៅកាន់សមាជសភា ដើម្បីថ្លែងការណ៍ជំរាបនូវកម្មវិធីដែលរដ្ឋាភិបាលប្រុងប្រៀបអនុវត្ត ។

ការជំរាបពីកម្មវិធីនេះ មិនត្រូវយកទៅពិភាក្សាឡើយ ។

មាត្រា ៨៥. តាមការសុំពីសមាជិកសភាជាតិចំនួនយ៉ាងតិចមួយភាគប្រាំ « ១/៥ » សមាជិករដ្ឋាភិបាលត្រូវទៅរាយរ៉ាប់ជំរាបសភាអំពីការគ្រប់គ្រងក្រសួងរបស់ខ្លួន ។

ការពិភាក្សាតទល់នៅសភាជាតិ ក្រោយពីសមាជិករដ្ឋាភិបាលបានរាយរ៉ាប់មក អាចនាំឲ្យមានការបោះឆ្នោតអនុមតិនូវអនុសាសន៍ ១ តាមទម្រង់ដែលមានចែងនៅមាត្រា ៨៦, ៨៧ និង ៨៨ ។

មាត្រា ៨៦. សភាជាតិសំដែងការមិនទុកចិត្តចំពោះសមាជិករដ្ឋាភិបាលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ឬ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ដោយការបោះឆ្នោតអនុមតិនូវអនុសាសន៍មួយមានចែងហេតុផល ។

សេចក្តីស្នើអនុសាសន៍ណាក៏ដោយ នឹងអាចទទួលបាន លុះណាតែមានសមាជិកសភាជាតិចំនួនមួយភាគប្រាំ « ១/៥ » យ៉ាងតិចបានធ្វើ ។

ការបោះឆ្នោតអនុមតិអនុសាសន៍ នឹងធ្វើឡើងបានតែក្រោយពេលសែសិបប្រាំបីម៉ោងរាប់ពីពេលដាក់អនុសាសន៍នោះ ។ ការអនុមតិនេះ ត្រូវធ្វើដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហរ ។

អនុសាសន៍នឹងទុកជាបានការលុះណាតែភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកសភាជាតិអនុមតិយល់ព្រម ។

មាត្រា ៨៧. អនុសាសន៍របស់សភាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃគត់ទៅប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋដើម្បីសំរេច បើពុំដូច្នោះទេអនុសាសន៍នោះត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវឲ្យដំណឹងអំពីសេចក្តីសំរេចរបស់លោក ដោយបញ្ជាក់ហេតុផលទៅ សភាជាតិក្នុងរយៈវេលាប្រាំថ្ងៃគត់ រាប់ពីថ្ងៃទទួលអនុសាសន៍ ។ បើគ្មានដំណឹងទេ នោះបានន័យថា យល់ព្រមតាមអនុសាសន៍ ។ ក្នុងករណីនេះ សមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នៃរដ្ឋាភិបាល ដែលទាក់ទិននឹងរឿងនេះ ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលត្រូវលាលែងដោយបញ្ញត្តិ ។

មាត្រា ៨៨. ក្នុងករណីដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ រក្សាទុកសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នៃរដ្ឋាភិបាល ដែលជាប់ប្រកាន់ឲ្យនៅក្នុងតំណែងតទៅទៀត ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលឲ្យនៅដដែលតទៅទៀត សភាជាតិអាចយកអនុសាសន៍មកពិនិត្យជាលើកទីពីរ ក្នុងរយៈវេលាប្រាំថ្ងៃគត់ ដោយមានពាក្យសុំរបស់សមាជិកសភាជាតិចំនួនមួយភាគប្រាំ « ១/៥ » យ៉ាងតិច ។

អនុសាសន៍នឹងទុកជាបានការ លុះណាតែពីរភាគបី « ២/៣ » នៃសមាជិកសភាជាតិអនុមតិយល់ព្រម ។

ក្នុងករណីនេះ អនុសាសន៍ត្រូវបណ្តាលឲ្យសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដែលជាប់ប្រកាន់នេះ ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលលាលែងដោយបញ្ញត្តិ ។

មាត្រា ៨៩. បើនៅក្នុងមួយរយៈពេលដប់ប្រាំបីខែ មានវិបត្តិគណៈរដ្ឋមន្ត្រីពីរដង ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋអាចរំលាយសភាជាតិបាន បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជា

មួយប្រធានព្រឹទ្ធសភា ។

ដែលហៅថា វិបត្តិគណៈរដ្ឋមន្ត្រីដូចមានចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ គឺការលាលែងរបស់រដ្ឋាភិបាល បន្ទាប់គតិមានអនុសាសន៍របស់សភាជាតិជំទាស់នឹងរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ។

ក្នុងករណីមានការរំលាយសភាជាតិ ការបោះឆ្នោតជាថ្មី ត្រូវឲ្យមានឡើងក្នុងរយៈវេលាពីរខែយ៉ាងយូរ ។

ជំពូក ៧– អំណាចតុលាការ

មាត្រា ៨០- ការកាត់ក្តីផ្តល់យុត្តិធម៌ ត្រូវធ្វើក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រតាមនិតិក្រមដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៨១- អំណាចតុលាការ ជាអំណាចប្រកបដោយឥស្សរភាព អំណាចតុលាការរក្សាការពារអនាគតិ ។ អំណាចតុលាការការពារសិទ្ធិ និង សេរីភាព ពលរដ្ឋ ។ អំណាចនេះត្រូវប្រគល់ទៅតុលាការកំពូលនិងទៅសាលាជំរះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

មាត្រា ៨២- ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ ការរៀបចំនិង ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។

១ - ត្រមចៅក្រម

មាត្រា ៨៣-ចៅក្រមជំរះក្តី និងចៅក្រមអយ្យការ មានលក្ខន្តិកៈដោយឡែកពីគ្នា។

មាត្រា ៨៤- ចៅក្រមជំរះក្តីបំពេញមុខងារខាងយុត្តាធិការក្រោមការត្រួតត្រានៃតុលាការកំពូល ។

ចៅក្រមជំរះក្តីនឹងអាចត្រូវហូតងារបានតែក្នុងករណីទទួលទោសអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៨៥- ចៅក្រមអយ្យការទទួលរ៉ាប់រងអនុវត្តច្បាប់ក្រោមការត្រួតត្រានៃរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

វិធានការវិន័យដែលរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌បានសំរេចដាក់ទៅលើចៅក្រមអយ្យការអាចឧទ្ធរណ៍ទៅគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបាន

២- តុលាការកំពូល

មាត្រា ៨៦- តុលាការកំពូលមានចៅក្រមប្រាំបួននាក់ ជាសមាជិកគឺចាងហ្វាង និងចៅក្រមប្រឹក្សាប្រាំបីនាក់ ។ ចាងហ្វាងនិងចៅក្រមប្រឹក្សានៃតុលាការកំពូល ត្រូវសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភា បោះឆ្នោតជ្រើសរើសសំរាប់បួនឆ្នាំក្នុងបណ្ដាចៅក្រមជំរះក្ដីម្ភៃនាក់ ដែលសហសេវិកខ្លួនបោះឆ្នោតជ្រើសរើសចុះក្នុងបញ្ជីមួយ ។ ចៅក្រមប្រឹក្សាជំនួយបួននាក់ជ្រើសតាំងក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នា ត្រូវជំនួសសមាជិកនៃតុលាការកំពូល នៅពេលសមាជិកនេះមិននៅ ឬ មានធុរៈ ។

មាត្រា ៨៧- ចៅក្រមតុលាការកំពូល ត្រូវមានអតីតភាពយ៉ាងតិច ១២ ឆ្នាំ ក្នុងមុខងារចៅក្រម ។

មាត្រា ៨៨- ដទៃពីមុខងារខាងយុត្តាធិការកំពូលផ្នែកតុលាការ តុលាការកំពូល អាចផ្ដើមគំនិតបង្កើតច្បាប់អំពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងការរៀបចំហើយនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃអំណាចតុលាការ ។ តុលាការកំពូលវិនិច្ឆ័យ ប្រកាសរំលាយគណៈបក្សនយោបាយ យកតាមមតិពីរភាគបី ចំពោះគណៈបក្សនយោបាយណាដែលធ្វើសកម្មភាពបំផ្លេចបំផ្លាញរបបសាធារណរដ្ឋ ។

៣- ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការ

មាត្រា ៨៩- ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាមានចៅក្រមជំរះក្ដី ប្រាំនាក់ជាសមាជិកនិងចៅក្រមជំរះក្ដីពីរនាក់ជាសមាជិកជំនួយ ដែលត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្នុងបណ្ដាចៅក្រមជំរះក្ដីតាមលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នានឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកនៃតុលាការកំពូល ។

មាត្រា ៩០- ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការត្រូវឋិតនៅក្រោមអធិបតីភាពរបស់ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយក្នុងករណីប្រធានាធិបតីមានធុរៈនោះត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអធិបតីភាពរបស់អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងករណីដែលឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការពិភាក្សាអំពីការដាក់វិធានការវិន័យទៅលើចៅក្រមជំរះក្ដី ត្រូវចាងហ្វាងតុលាការកំពូលដឹកនាំការជំនុំ ។

មាត្រា ៩១- ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការរ៉ាប់រងនូវឥស្សរភាពនិងវិន័យរបស់ចៅក្រមជំរះក្តី ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការមានមុខងារដូចតទៅ :

– ស្នើការតែងតាំង ការឡើងឋានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់តំណែងចៅក្រមជំរះក្តី

– អនុញ្ញាតការចោទប្រកាន់ចៅក្រមទាំងនេះខាងផ្លូវតុលាការ វៀរលែងតែក្នុងករណីប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែងចេញ ។

– ដាក់វិធានការវិន័យទៅលើចៅក្រមទាំងនេះ:

– ផ្តល់យោបល់ចំពោះសេចក្តីព្រាង ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ណា ដែលទាក់ទងនឹងការរៀបចំហើយនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។

មាត្រា ៩២- មុខងារសមាជិកនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការបានវិសមិតភាពនិងមុខងារដទៃទៀតក្នុងតុលាការ ។

ជំពូក ៨ – ស្ថាប័នដទៃទៀតរបស់សាធារណរដ្ឋ

១- តុលាការធម្មនុញ្ញ

មាត្រា ៩៣- តុលាការធម្មនុញ្ញមានសមាជិកប្រាំមួយនាក់ មានអាណត្តិប្រាំបួយឆ្នាំ ។ សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញចំនួនពាក់កណ្តាលត្រូវផ្លាស់ថ្មីក្នុងរយៈពេល បីឆ្នាំម្តង បីឆ្នាំម្តង ។ មុនផុតឆ្នាំទីបី នៃអាណត្តិទីមួយ ត្រូវមានចាត់ការបោះឆ្នោត ដើម្បីសមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ ដែលត្រូវផុតអាណត្តិមុនគេ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសក្នុងបណ្តាឥស្សរជនខ្មែរដ៏ឧត្តម ដែលគេទទួលដឹងឮថាមានការចេះដឹងជ្រៅជ្រះខាងច្បាប់ ខាងសេដ្ឋកិច្ច ឬ ខាងរដ្ឋបាល ឬថាមានការពិសោធន៍ច្រើនខាងកិច្ចការរដ្ឋ ។ ត្រូវឲ្យអាទិភាពទៅបេក្ខជន ដែលមិនមានចូលគណៈបក្សនយោបាយណាមួយ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវចាត់តាំងតាមរបៀបដូចតទៅ : ពីរនាក់ដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋសំរេចក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ពីរនាក់ដោយសភាជាតិ និង ពីរនាក់ដោយព្រឹទ្ធសភា ក្រៅពីសមាជិករបស់ខ្លួន ។

ប្រធានតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសតាំងក្នុងចំណោមសមាជិករបស់ខ្លួន ។ ការបោះឆ្នោតនេះត្រូវធ្វើទៅពេលផ្លាស់សមាជិកពាក់កណ្ដាលចំនួន ។ ប្រធានមានសម្លេងឧត្ដមានុភាពក្នុងករណីចែកសម្លេងស្មើគ្នា ។

មាត្រា ៩៤- មុខងារសមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ មានវិសមិតភាពនឹងមុខងារប្រធានាធិបតី ហើយនិងអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ និង សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសហសភា សមាជិកតុលាការជាន់ខ្ពស់ ហើយនិងសមាជិកតុលាការកំពូល ។

មាត្រា ៩៥- តុលាការធម្មនុញ្ញអាចវិនិច្ឆ័យអំពីនិយតភាពនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយប្រកាសលទ្ធផលអំពីការបោះឆ្នោតនេះ ។

តុលាការធម្មនុញ្ញអាចកាត់អំពីករណីវិវាទកម្មទាក់ទង នឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកសហសភា ។

តុលាការធម្មនុញ្ញបកស្រាយជាចុងក្រោយនូវបទបញ្ញត្តិធម្មនុញ្ញ ។

ច្បាប់ដែលសហសភាបានអនុម័តហើយ ប្រធានាធិបតីត្រូវបញ្ជូនទៅតុលាការធម្មនុញ្ញមុនប្រកាសឲ្យប្រើ តុលាការធម្មនុញ្ញអាចកាត់អំពីភាពត្រឹមត្រូវតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ច្បាប់នោះក្នុងរយៈដប់ថ្ងៃ ។

គាហបញ្ហារបស់តុលាការធម្មនុញ្ញ ផ្អាករយៈពេលប្រកាសឲ្យប្រើ ។

ច្បាប់ណាដែលត្រូវប្រកាសថាមិនត្រឹមត្រូវតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មិនអាចត្រូវប្រកាសឲ្យប្រើហើយក៏មិនអាចត្រូវដាក់ឲ្យអនុវត្តដែរ ។

មាត្រា ៩៦- ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់វិធានការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃតុលាការធម្មនុញ្ញ ។

២ - តុលាការជាន់ខ្ពស់

មាត្រា ៩៧- តុលាការជាន់ខ្ពស់មានអំណាចជំនុំជំរះ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសហសភា

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ និង សមាជិកតុលាការកំពូល ពីបទឧក្រិដ្ឋនិងមជ្ឈិមដែលប្រព្រឹត្តក្នុងពេលបំពេញមុខងាររៀងខ្លួន ។

មាត្រា ៩៨- តុលាការជាន់ខ្ពស់មានសមាសភាពដូចតទៅ ៖

- សមាជិកបួននាក់ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋក្នុងបណ្ដាយុត្តិបណ្ឌិត ហើយនិងទីប្រឹក្សារដ្ឋ
- សមាជិកបួននាក់ជ្រើសតាំងដោយសភាជាតិក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន
- សមាជិកពីរនាក់ជ្រើសតាំងដោយព្រឹទ្ធសភាក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន
- សមាជិកពីរនាក់ជ្រើសតាំងដោយតុលាការកំពូលក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន។

មាត្រា ៩៩- តុលាការជាន់ខ្ពស់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសចាងហ្វាងម្នាក់ក្នុងបណ្ដាសមាជិករបស់ខ្លួន ដើម្បីជំរះរឿងនីមួយៗ ។

មាត្រា ១០០- អង្គការដែលអាចចោទប្រកាន់ ដើម្បីដាក់ទៅឲ្យតុលាការជាន់ខ្ពស់ជំនុំជំរះបាន គឺសភាជាតិនិងព្រឹទ្ធសភារួមប្រជុំជាសមាជសភា ។

តាមបញ្ហាតុលាការជាន់ខ្ពស់ ត្រូវមានសមាជិកយ៉ាងតិចពាក់កណ្ដាលចំនួនសមាជិកសភានីមួយៗ ស្នើសុំ ។ បើជាការចោទប្រកាន់ចំពោះប្រធានាធិបតីឬអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ តាមបញ្ហាត្រូវមានសមាជិកសមាជសភាចំនួន បីភាគបួនយ៉ាងតិចអនុមតិយល់ព្រម ។ ចំពោះករណីដទៃទៀតភាគច្រើននេះ ត្រូវកំរិតយកពីរភាគបីនៃសមាជិកសមាជសភា ។

មាត្រា ១០១- កាលបើសមាជសភាអនុមតិយល់ព្រមនូវតាមបញ្ហា អ្នកជាប់ពិរុទ្ធត្រូវបញ្ឈប់ពីមុខងាររបស់ខ្លួនរហូតដល់តុលាការចេញសាលក្រម ។

មាត្រា ១០២- ការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់ ត្រូវយកតាមមតិពីរភាគបីនៃសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១០៣- ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់និងនីតិក្រមដែលត្រូវអនុវត្តសំរាប់តុលាការនេះ ។

៣- ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

មាត្រា ១០៤- ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋរួបរួមក្នុងកិច្ចតាក់តែងច្បាប់ ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋជាតុលាការកាត់ក្តីជាដាច់ខាតខាងវិស័យរដ្ឋបាល ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋអាចកាត់អំពីនិយតភាពនៃគណនីចំណូលនិងគណនីចំណាយកាន់ដោយគណនេយ្យករសាធារណៈ ។

មាត្រា ១០៥- ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់នូវវិធានស្តីពីសមាសភាព ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

៤- ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និងខាងវប្បធម៌

មាត្រា ១០៦- ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និងខាងវប្បធម៌មានសមាជិកចំនួនមួយភាគបី ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ហើយក្នុងចំនួនពីរភាគបីចាត់តាំងដោយអង្គការវប្បធម៌និងការអប់រំនានា ។

អាណត្តិសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌មានថិរៈវេលាបួនឆ្នាំ។

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌ បោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានក្នុងបណ្តាសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១០៧- បើរដ្ឋាភិបាលសួរ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌ត្រូវឲ្យយោបល់លើបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងអភិវឌ្ឍន៍នៃការអប់រំនិងវប្បធម៌ ។

មាត្រា ១០៨- ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់វិធានស្តីពីវិធីចាត់តាំងសមាជិក ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌ ។

៥- ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋានុភាព

មាត្រា ១០៩- ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋានុភាពផ្តល់ជូនប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋនូវយោបល់របស់ខ្លួនលើបញ្ហាខាងទាហានស្តីពីការឡើងបានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់តំណែង និងទណ្ឌកម្មខាងទាហានជាដើម ។

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ   កំណត់ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសេន្យាធុភាព ។

៦- ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច

មាត្រា ១១០- ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច ផ្ដល់យោបល់របស់ខ្លួនចំពោះបញ្ហាទាំងឡាយស្ដីពីអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច ។

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់បែបបទចាត់តាំងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច ព្រមទាំងការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអង្គការនេះ ។

៧- អភិបាលរដ្ឋ

មាត្រា ១១១- អភិបាលរដ្ឋត្រូវរាប់រងដោយអគ្គាភិបាលម្នាក់និងអ្នកអភិបាលនានា ដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតែងតាំង តាមការស្នើរបស់សហសភា ។ អភិបាលរដ្ឋមានមុខងារត្រួតពិនិត្យនិងធ្វើអង្កេតលើបុគ្គលិកនៃអង្គការសាធារណៈ និងឯកជនដែលជាប់ទាក់ទិនក្នុងរឿងស៊ីសំណូក រឿងពុករលួយ រឿងប្រើអំណាចដោយរំលោភ រឿងរត់គយ រឿងស្តុកទំនិញខុសច្បាប់ រឿងតម្លើងថ្លៃខុសច្បាប់ រឿងប្រដេញប្រជែងដោយវៀចវេរ និងរឿងចងការប្រាក់យកការលើសកំរិតច្បាប់ ។

មាត្រា ១១២- ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអភិបាលរដ្ឋត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

៨- កំណែនទូទៅ

មាត្រា ១១៣- កំណែនទូទៅដែលមានការរៀបចំជាប្រទាក់ក្រឡាគ្នាតាមបាវចនា «រដ្ឋាភិបាលជួយ ប្រជាជនសំរេច អ្នកបច្ចេកទេសឧបត្ថម្ភ» ជាស្ថាប័នជាតិ ។

ការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអង្គការនេះ នឹងត្រូវកំរិតតាមច្បាប់អង្គការមួយ ។

ជំពូក ៩– សមូហភាពដែនដី

មាត្រា ១១៤– សមូហភាពដែនដីនៃសាធារណរដ្ឋគឺ សង្កាត់ ខេត្ត និង ក្រុង ។

សមូហភាពទាំងនេះ នឹងត្រូវគ្រប់គ្រងខ្លួនតាមលក្ខខណ្ឌមានចែងក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

ជំពូក ១០– ការពិនិត្យនិងវិសោធនកម្ម

មាត្រា ១១៥– ការផ្តើមគំនិតពិនិត្យ ឬវិសោធនកម្មនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាសិទ្ធិរដ្ឋាភិបាល ឬសមាជិកចំនួនពាក់កណ្តាលនៃសភាណាមួយរបស់សហសភា ។ ការពិនិត្យ ឬវិសោធនកម្ម ធ្វើឡើងតាមច្បាប់មួយដែលអនុមតិតាមវិធីបោះឆ្នោតចំហរ ។ ត្រូវកំរិតយកភាគច្រើន បីភាគបួននៃសមាជិកសភានីមួយៗ នៃសហសភា ហើយការប្រញាប់មិនអាចត្រូវប្រកាសបានឡើយ ។

មាត្រា ១១៦– ការពិនិត្យ ឬ វិសោធនកម្មណាក៏ដោយត្រូវហាមឃាត់ នៅពេលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋមានធុរៈម្ហួងម្តាល ក្នុងករណីដូចចែងនៅមាត្រា ៣០ ។

មាត្រា ១១៧– ការពិនិត្យណាក៏ដោយ ដែលមានគោលបំណងកែប្រែសណ្ឋានសាធារណរដ្ឋ នៃប្រទេស ត្រូវហាមមិនឲ្យធ្វើឡើយ ។

ជំពូក ១១– អន្តរប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១១៨– ក្នុងរយៈពេលបណ្តោះអាសន្ន ហើយរហូតដល់ស្ថាប័នទាំងឡាយដូចមានចែងក្នុងបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានរៀបចំតាំងឡើង ស្ថាប័នរដ្ឋដែលមានសព្វថ្ងៃដោយអាស្រ័យអត្ថបទរដ្ឋធម្មនុញ្ញមុននោះ ត្រូវបន្តការប្រព្រឹត្តិទៅជាបណ្តោះអាសន្ន ។

មាត្រា ១១៩– ក្រោយពេលដាក់បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាធរមាន នឹងមានការបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីថ្មីនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅថ្ងៃ អាទិត្យ ទី ៤ មិថុនា ១៩៧២

ដោយវិធីបោះឆ្នោតសាកលដោយចំពោះ និងសម្ងាត់តាមលក្ខណៈដែលរៀបចំក្នុងបញ្ញត្តិបោះឆ្នោតមួយ ។ ក្នុងអាណត្តិរបស់ខ្លួន ប្រធានាធិបតីថ្មីនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ អាចតែងតាំងអនុប្រធានាធិបតីមួយ បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយប្រធាននៃសភាទាំងពីរ ។

មាត្រា ១២០- ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រកាសឲ្យប្រើភ្លាមនូវបញ្ញត្តិមួយស្ដីពីការបោះឆ្នោតដើម្បីកំណត់របៀបជ្រើសរើសសភាជាតិនិងព្រឹទ្ធសភា ។ សភាជាតិនីមួយនិងព្រឹទ្ធសភានីមួយ នៃសាធារណរដ្ឋ អាចត្រូវជ្រើសតាំងបាន :

- ឬតាមលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤៩ វាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ
- ឬដោយវិធីបោះឆ្នោតសាកលមិនចំពោះ សម្ងាត់និងដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមាននាមតែមួយ
- ការបោះឆ្នោតត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេល ៣ ខែ គិតពីថ្ងៃបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា ១២១- ទំរាំតុលាការធម្មនុញ្ញរៀបចំហើយចូលកាន់តំណែង មុខការដែលប្រគល់ឲ្យតុលាការនេះ ដោយមាត្រា ៩៥ ត្រូវឲ្យតុលាការមួយកាន់កាប់ជាបណ្ដោះអាសន្ន ។ តុលាការនេះមានសមាជិកប្រាំមួយនាក់ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញបណ្ដោះអាសន្នដែលមានចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ មិនអាចឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនប្រធានាធិបតីឬអនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ឬ សមាជិកសហសភាបានទេ ។

ក្រមលេខ ៤៧២/៧១-បរ

ប្រមុខរដ្ឋ នៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

បានឃើញច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញលេខ ៤៤២–៧០–បរ ចុះថ្ងៃទី ៩ តុលា គ.ស ១៩៧០ ដែលប្រកាសសាធារណរដ្ឋខ្មែរ និងតំកល់ទុកនូវការអនុវត្តតទៅទៀតនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបច្ចុប្បន្ន លើកលែងតែបទបញ្ញត្តិណា ដែលផ្ទុយនឹងគោលគំនិត និង របបសាធារណរដ្ឋ ។

បានឃើញក្រមលេខ ៤៧៣–នស ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា គ.ស ១៩៤៨ ស្ដីពីការបង្កើតទង់ជាតិ ។

បានឃើញក្រមលេខ ១–បរ ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែធ្នូ គ.ស ១៩៤១ កែប្រែដោយក្រមលេខ ៨១–នស ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែកក្កដា គ.ស ១៩៤៥ ស្ដីពីការបង្កើតភ្លេងជាតិខេមររាជ។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានយល់ព្រមផង

បានឃើញយោបល់នៃក្រុមប្រឹក្សាសាធារណរដ្ឋ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានអនុមតិជាលើកទី ២ នៅថ្ងៃទី ៣ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១ ដែលមានសេចក្ដីដូចតទៅ :

« ច្បាប់ស្ដីអំពីការបញ្ជាក់នៃទ្រង់ទ្រាយ និងលក្ខណ៍នៃទង់ជាតិ - ភ្លេងជាតិ និងរដ្ឋសង្ហារឹមជាតិ » ។

១– ទង់ជាតិ

មាត្រា ១– ទង់ជាតិសាធារណរដ្ឋខ្មែរមាន ៣ ពណ៌គឺ ខៀវ ស និង ក្រហម ។ ទង់ជាតិនេះមានរាងចតុកោណកែង កំពស់មានប្រវែង ២ ភាគ ៣ នៃបណ្ដោយ ។ ក្នុងទង់ជាតិទាំងមូលមានពណ៌ខៀវលើកលែងតែ ១ ភាគ ៤ នៃផ្នែកខាងលើជ្រុងខាងភ្លេង ដែលមានពណ៌ក្រហម ។ នៅក្នុងផ្នែកក្រហមមានរូបប្រាសាទអង្គរវត្តពណ៌ស បើលចំពីមុខឃើញកំពូលប្រាសាទ ៣ ។

នៅក្នុងផ្ទៃកមួយភាគបួននៃពណ៌ខៀវ ភាគខាងលើមានផ្កាយបី ពណ៌ស តម្រៀបគ្នាត្រង់តាមខ្សែដេក ។

គំរូព្រមទាំងខ័ណ្ឌនៃទង់ជាតិ មានរៀបរាប់យ៉ាងពិស្ដារក្នុងឧបសម្ពន្ធនៃក្រមនេះ ។

ន័យនៃពណ៌និងរូបភាព មានដូចតទៅនេះ :

–ពណ៌ខៀវ តំណាងសីលធម៌ ។ ពណ៌នេះសំដែងនូវសន្ដានចិត្តសុចរិត យុត្តិធម៌ និងសុភមង្គលត្រជាក់ត្រជុំរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។

–ពណ៌ក្រហមតំណាងទឹកចិត្តរង់រោចនិងក្លាហានមុះមុតនៃប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។

–ពណ៌ស ដែលជានិមិត្តរូបនៃភាពបរិសុទ្ធ និងភាពទៀងត្រង់ស្អាតស្អំតំណាងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

–រូបប្រាសាទ ជានិមិត្តរូបនៃ អារ្យធម៌ និងសេចក្ដីថ្កុំថ្កើងនៃប្រទេសជាតិ ។

–រូបផ្កាយ ជានិមិត្តរូបនៃវឌ្ឍនធម៌ និង នក្ខត្តឫក្ស ចំនួន ៣ នៃផ្កាយនេះបានន័យថា :

–ត្រីបាវចនាតី ជាតិ សាសនា សាធារណរដ្ឋ ។

–រតនត្រ័យគឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ។

–អំណាចទាំង ៣ គឺនីតិបញ្ញត្តិ - នីតិប្រតិបត្តិ - តុលាការ ។

២– ភ្លេងជាតិ

មាត្រា ២– ភ្លេងជាតិដែលមានបទភ្លេង និង ទំនុកច្រៀងភ្ជាប់ឧបសម្ពន្ធនិងក្រមនេះ បានឈ្មោះថា ដំណើរសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។

៣– រដ្ឋសង្ហារ

មាត្រា ៣– រដ្ឋសង្ហារនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មានលក្ខណៈសំគាល់ដូចតទៅនេះ

១– រូបផ្កាយ ៣ មានរស្មីជាប់មកភ្ញី គួរស្រូវទាំងសងខាង ស្ថិតនៅលើប្រាសាទ

២– រូបប្រាសាទអង្គរវត្ត មានពណ៌មាស ស្ថិតនៅក្នុងចន្លោះមែកកម្រងភ្ញីពីរ រាងកោងឡើងលើដែលរចនាដោយគួរស្រូវ ។

៣— រូបសំណាកគម្ពីររដ្ឋធម្មនុញ្ញដំកល់លើទ្រនាប់ជើងពានពីរជាន់ ។ ចំរាងរស់នេះស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់ ១ រាងពងក្រពើ មានស្នូលបញ្ឈរត្រង់ទៅលើ រួចហុំព័ទ្ធដោយកាំរស្មី ។

៤— ស្លាកមួយរាងកោងបន្តិច មានឆ្លាក់អក្សរខ្មែរថា « សាធារណរដ្ឋខ្មែរ »

រដ្ឋសញ្ញានៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ធ្វើឡើងពីមាសទាំងអស់ ឬពោបពណ៌មាស លើកលែងតែអក្សរចារឹកដែលមានពណ៌ខៀវ ។

គំរូព្រមទាំងលក្ខខ័ណ្ឌនៃរដ្ឋសញ្ញាជាតិមានរៀបរាប់យ៉ាងពិស្តា ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃក្រមនេះ ។

ចំពោះទំហំអាចតម្រូវតាមការប្រើប្រាស់ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២១ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១

ហត្ថលេខា : **ចេង-ហេង**

ឧបសម្ពន្ធទី ១

ពិពណ៌នា ទង់ជាតិ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

ទង់ជាតិសាធារណរដ្ឋខ្មែរ រាងចតុកោណកែង ដែលមានសមមាត្រ ២ ភាគ ៣ «កំពស់ ២ ទល់នឹងបណ្តោយ ៣ ឯកតា បានត្រូវចង្អុលបង្ហាញដោយតួអក្សរ«ក» ក្នុងគំរូដែលមានភ្ជាប់ជាមួយនេះ :

ផ្ទៃទង់ជាតិទាំងមូលមានពណ៌ខៀវ លើកលែងតែ ១ ភាគ ៤ នៃផ្ទៃខាងលើជ្រុងខាងឆ្វេងដែលមានពណ៌ក្រហម ។ នៅក្នុងផ្ទៃក្រហមមានរូបប្រាសាទអង្គរវត្តពណ៌ស ។

ប្រាសាទមានកំពស់ ៣ ភាគ ៥ នៃកំពស់ផ្ទៃពណ៌ក្រហម ។

បាតប្រាសាទត្រូវនៅចម្ងាយ ១ ភាគ ៥ ពីរឹមក្រោម នៃពណ៌ក្រហម ។

បាតប្រាសាទមានប្រវែងពីរដង នៃកំពស់ «៦ ភាគ ៥ នៃឯកតា» ហើយរូបត្រូវចារឹកក្នុងកន្ទះរង្វង់មូល ។

ស្នូលនៃកំពូលកណ្តាលប្រាសាទ ស្ថិតនៅចំកណ្តាលបណ្តោយចតុកោណក្រហម ហើយស្នូល នៃកំពូលសងខាងនៅត្រង់ ១ ភាគ ៤ នៃបណ្តោយនេះ ចុងកំពូលត្រូវកំណត់តាមគំនូសនៃរង្វង់មូលចារឹកក្រៅ ។

នៅក្នុងផ្ទៃ ១ ភាគ ៤ នៃពណ៌ខៀវ ភាគលើមានផ្កាយ ៣ តំរង់ត្រង់គ្នាតាមខ្សែដេកដែលកាត់ចំកណ្តាលកំពស់នៃផ្ទៃ ១ ភាគ ៤ នៃភាគលើនេះ «គឺត្រង់ ៣ ភាគ ៤ នៃកំពស់ទាំងមូល» វិជ្ឈមាត្រនៃរង្វង់ដែលចារឹកផ្កាយ ៥ ជ្រុង មានប្រវែង ១ ភាគ ៤ នៃឯកតា ។ ផ្កាយកណ្តាលស្ថិតនៅចំកណ្តាលបណ្តោយនៃផ្ទៃ ១ ភាគ ៤ នៃពណ៌ខៀវភាគលើ ឯផ្កាយពីរទៀតស្ថិតនៅចម្ងាយ ១ ភាគ ៤ នៃឯកតា ពីរឹមខាង ។

បានឃើញដើម្បីឧបសម្ពន្ធ

នឹងក្រមលេខ ៤៧២ - - ៧១ - បរ

ធ្វើនៅភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៤ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១

ហត្ថលេខា : **ចេង ហេង**

កត់សំគាល់— ខាងខ្មែរគ្មានឧបសម្ពន្ធទី ២ ទេ, សុំមើលពាក្យនិងទំនុកច្រៀងជាភាសារខ្មែរ នៅកណ្តាលសៀវភៅនេះតែម្តង ។

ឧបសម្ពន្ធទី ៣

ពិពណ៌នា អំពីរដ្ឋសញ្ញា នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

រដ្ឋសញ្ញានៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរមានលក្ខណ៍សំខាន់ៗដូចតទៅ ៖ រូបសំណាកគម្ពីររដ្ឋធម្មនុញ្ញភ្ជាប់នឹងរូបប្រាសាទអង្គរវត្ត រូបផ្កាយបី «៣» កម្រងភ្ញីរចនាដោយគួរស្រស់ ស្លាកមួយមានសរសេរអក្សរចារិកខ្មែរដែលអានថា «សាធារណរដ្ឋខ្មែរ» ។

រូបសំណាកគម្ពីររដ្ឋធម្មនុញ្ញតំកល់លើទ្រនាប់ជើងពានពីរជាន់ដែលមានបាតភ្ជាប់ទៅលើក្បាច់ភ្ញីភ្លើងពីរ ។ រូបសំណាកនេះស្ថិត នៅក្នុងរង្វង់ពងក្រពើមានស្ទូលឈរត្រង់ទៅលើបរិមណ្ឌលដោយកាំរស្មី ។ កាំរស្មីដែលវែងជាងគេបណ្ដាកាំរស្មីឯទៀត ចង្អុលទិសទាំងប្រាំបី ។

ផ្នែកខាងលើនៃរូបក្បាច់ភ្ញីទាំងនេះ ដែលហ៊ុំព័ទ្ធទាំងសងខាងដោយរូបនាគពីរជាភ្ញីភ្លើងទ្រភ្ជាប់ទៅនឹងរូបប្រាសាទអង្គរវត្ត ។

នៅលើរូបប្រាសាទអង្គរវត្ត មានរូបផ្កាយបី «៣» ដែលជានិមិត្តរូបនៃបាវចនា គឺជាតិ សាសនា សាធារណរដ្ឋ និងនៃរតនត្រ័យ ព្រមទាំងអំណាចទាំងបី «៣» ។

រូបផ្កាយទាំង ៣ នេះភ្ជាប់ទៅនឹងក្បាច់ភ្ញីកាំរស្មីដែលមានទំហំតូចជាលំដាប់ ។

រូបសំណាកទាំងឡាយនេះស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់កម្រងភ្ញីរាងកោងទៅលើ រចនាដោយគួរស្រស់ចងក្រងដោយរន្ទើទឹងបូរហូតដល់ផ្នែកខាងក្រោម ។

ស្លាកមួយរាងកោងបត់ចុងសងខាងស្ថិតនៅជិតផ្នែកក្រោមនៃកម្រងនេះមានឆ្លាក់ចារិកអក្សរខ្មែរពណ៌ខៀវដែលអានថា «សាធារណរដ្ឋខ្មែរ» ។

រដ្ឋសញ្ញាធ្វើឡើងពីមាសទាំងមូល ឬលាបពណ៌មាស លើកលែងតែអក្សរចារិក ។

បានឃើញដើម្បីឧបសម្ពន្ធ

នឹងក្រមលេខ ៤៧២-៧១-បរ ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែឧសភា គ.ស ១៩៧១

ហត្ថលេខា : **ចេង-ហេង**

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

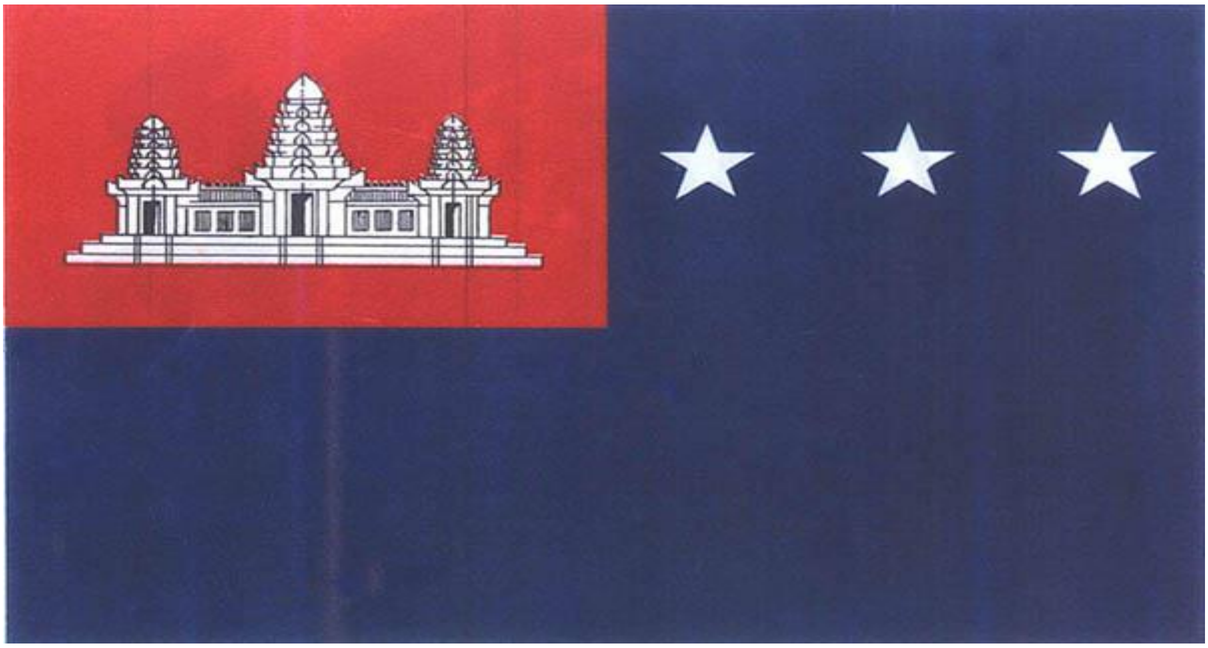

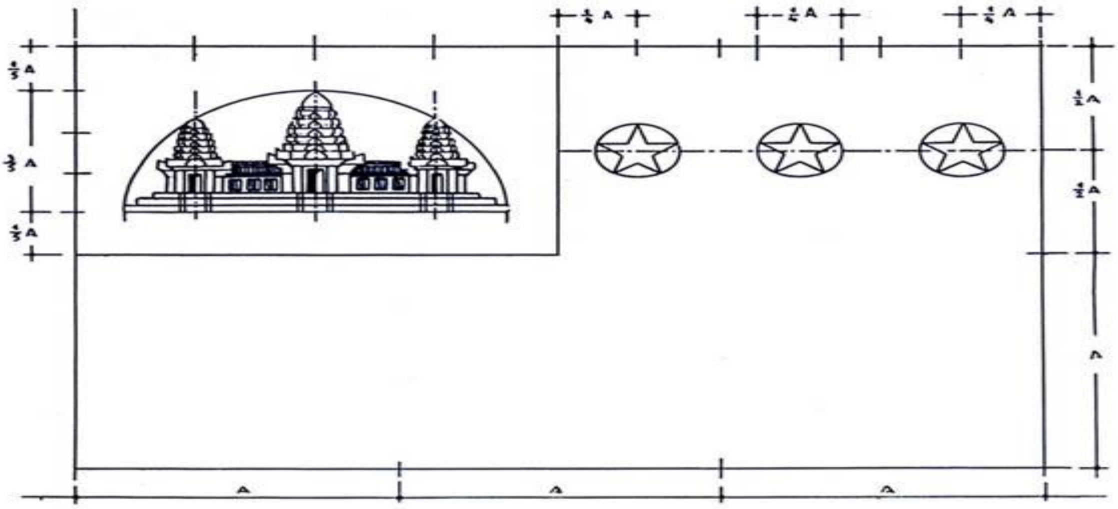

ដំណើរសាធារណរដ្ឋខ្មែរ

LA MARCHE DE LA REPUBLIQUE KHMERE
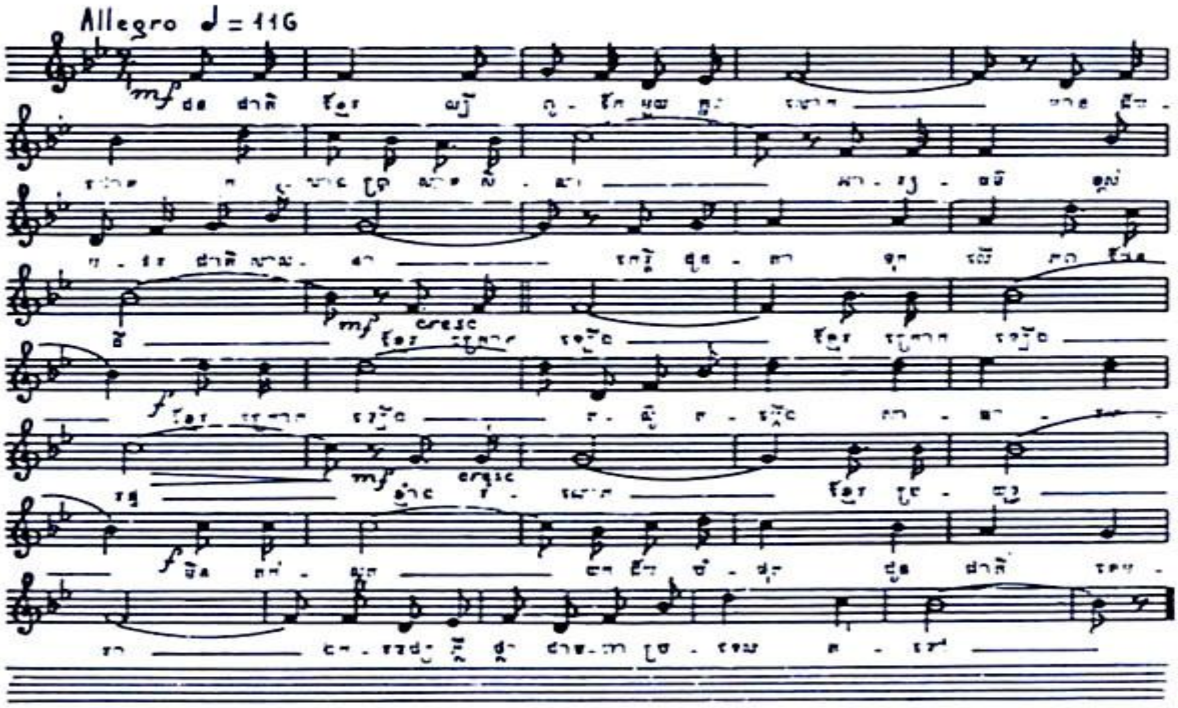
ជនជាតិខ្មែរ ល្បីពូកែមួយក្នុងលោក

មានជ័យជោគ កសាងប្រាសាទសិលា

អារ្យធម៌ ខ្ពស់បវរជាតិសាសនា

កេរ្តិ៍ដូនតាទុកលើភពផែនដី

ខ្មែរក្រោកឡើង ខ្មែរក្រោកឡើង ខ្មែរក្រោកឡើង

តស៊ូតម្កើងសាធារណរដ្ឋ

ខ្មាំងរំលោភ ខ្មែរប្រយុទ្ធ មិនតក់ស្លុត

យកជ័យបំផុតជូនជាតិខេមរា

ឯករាជ្យភិថ្វា ជាមហាប្រទេសតទៅ ។